

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm I. Dilecti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

litiosè perat. His ita explicatis, apparet dilationes quasdam, videlicet Citatorias, Reusatorias, & Dilatorias ante litis contestationem dandas esse, alias verò & præcipuas dilationes ad probandum, excipiendū &c. concedi post litis contestationem. Quam ob rem compiler Canonum habitā harum rerum ratione, titulum hunc isto loco posuit, imitatus Ordinem, qui in C. Justiniani observatur.

CAPITVLVM I.

Dilecti.

PARAPHRASIS.

Causam, quæ vertebatur inter Abbatem, & Conuentum ex vnâ parte, & moniales ex altera parte super quadam Ecclesiâ Alexander III. delegauerat iudicibus, qui Abbati & Conuentui nimis breuem, eumque peremptorium terminum assignauerunt ad comparandum, quare cum ij se hac in re grauari intelligerent, ad sedem Apostolicam appellauerunt. Respondet Pontifex, id esse contra juris ordinem, præsertim in causis Ecclesiasticis, si terminus peremptorius ita maturetur, nisi necessitas postulet, quare aliis mandat iudicibus, si res ita se habeat, ut rescissis, quæ ante appellationem acta sunt, iuxta priores literas procedant.

SUMMARIVM.

1. Superflua dilationes in causis ecclesiasticis amputanda quidem sunt, necessaria tamen ad veritatem indagandam concedende.
2. Sufficiens causa appellandi est, quod dies peremptorius sine justa causa nimium abbrevietur.
3. Hinc ad excludendam appellationem consultum est, ut iudex causam abbreviata dilationis asserat, & peremptoria citationi inserat.
4. Prodest litiganti, statim protestatum fuisse, si breuis nimium citatoria aut probatio

via dilatio absque causa concessa sit à iudice.

5. Potest tamen vtraque pars litigans grauari, non tantum ex nimis breui, sed etiam ex nimis longa dilatione concessa.

NOTA I. Licet in causis spiritualibus seu Ecclesiasticis superflua dilationes amputandæ sint, *Clement. sape. de Verb. signific.* tamen quæ necessariae sunt ad veritatis indagacionem, magis etiam in his, quàm in aliis causis debentur, cum in foro Ecclesiastico, præsertim si causa spiritualis agatur, veritas & æquitas præ oculis habenda sit.

NOTA II. Si dies peremptorius nimis abbrevietur, justa est causa appellandi. Ita *gloss. hic. Innoc. & Panorm. n. 1. & 12.* vbi notant, appellari non posse quod iudex vnâ citationem, eamque peremptoriam fecerit, sed quod nimis breuem, seu non concessio tanto tempore, quod alioquin ad trinam citationem sufficeret. Porro tamen numerus dierum, quem citationes seu edicta singula requirunt, in iure expressus sit, videlicet decendium. *l. Ad peremptorium 68. ff. De iudiciis*, tamen iudex spectatâ distantia loci, & causæ ac personarum circumstantiis, dilationes producere ac breuiare potest, ut desumitur ex *l. Nonnunquam 71. & ex hoc capitulo*, vbi exceptio ponitur, *Nisi necessitas postulet, ut dies sine terminis peremptorius breuietur.* Causas autem iustas abbreviandi, numerat hic *Panorm.* videlicet; si periculum in mora sit, quia res alioquin peritura est, aut non nisi impensis alenda, nisi breui tempore finiatur. Item si causæ moticæ sint. *Argum. Authent. Nisi breuis, de sententiis ex periculo &c.* aut si personæ in propinquo sint, & facile instruere se possint ad parendum & respondendum. Denique postquam in causa conclusum est, facilius abbreviare licebit peremptorium ad audiendam sententiam, ut debitus liti finis imponatur. Quare ex his documentum capi potest, quod si quidpiam iudicis arbitrio

arbitrio commissum sit, atque is non ut vir bonus arbitrari & decernere videatur, pars tanquam grauata appellare possit: quam ob rem in tali casu consultum est, ut iudex terminum seu dilationem abbreviaturus, causam eius afferat, & peremptoria citationi inserat, quia tunc maior ad erit praesumptio pro iustitia iudicis ad excludendam appellationem; qua de re *Innoc. c. 10. Panorm. n. 12.*

4 Duo his adde. I. ex *Maranta. p. 6. Memb. 2. act. 3. n. 17.* Si iudex absque causa, nimis breuem dilationem citatoriam, aut probatoriam dederit, Consultum est litiganti, ut statim contradicat seu protestetur contra illam, ne alioquin consentire videatur, *argum. cap. quod ad. 15. de sent. & re iudicata.* Prodest autem protestatio, quia lapsa dilatione, potest deinde alia noua dilatio, etiam sine causae cognitione peti, cum prima non fuerit integra.

5 II. Ex *Nauarr. cit. cap. 2.* sicuti pars litigans grauari potest, & ideo appellare, quod nimis breuis dilatio, eaque peremptoria data sit, ita & vice versa pars altera, si nimis longa dilatio concedatur, & locum id habet, etiamsi dilatio probatoria sit, ideoque parti utrique communis, *iuxta l. Petenda. 6. C. de temp. in integr. restituit.* quia nihilominus graue accidere potest Actori vel Reo iam instructo, si lis absque necessitate pottrahatur.

CAPITVLVM II.

Præterea.

PARAPHRASIS.

Titius impetrauit Rescriptum à sede Apostolica contra Caium; hunc proinde citat iudex delegatus, tenorem rescripti Citatorio inferens, ut eo lecto deliberare possit, cedere an contendere velit, nihilominus Reus comparens in iudicio, inducias deliberatorias petit, sunt ne ipsi concedendæ? Resp. Cæle-

stinus III. Si ex rescripto ipsi transmissio sufficienter instrui possit circa qualitatem causæ & actionis, inducias seu dilationem deliberatoriam dandam non esse, sed ad causæ cognitionem & definitionem procedendum.

S V M M A R I V M.

1. *Noua dilatio deliberatoria non est danda Reo, si ex rescripto Delegati plenè instrui possit, neque dilatio citatoria sit breuis nimium.*
2. *Tenetur tamen Delegatus, ut citatum obliget ad comparandum, rescriptum delegationis ordinariè submittere citato.*
3. *Quanam exprimenda sint in citatorio, ut citatus comparere teneatur.*

NOTA I. Si Reus ex rescripto quod iudex delegatus ipsi transmisit, plenè instrui potuit, noua deliberatoria dilatio ipsi non conceditur. Dummodo dilatio citatoria seu tempus intra quod comparere debet, fuerit tantum, ut super causa deliberare, amicos, advocatos, & alios peritos spectatâ grauitate rei consulere potuerit, & dummodo ex rescripto sufficienter instrui potuerit, quidnam & ex qua causa petatur, teste glossa hic, verb. plenè potuit. Alioquin etiam libellus Actoris, vel saltem specificatio actionis simul mitti deberet; vel nisi id fiat, dilatio deliberatoria postea concedi.

Nota II. Dilatio Deliberatoria censi debet peremptoria, ita ut nisi vnica concedi non debeat, præterquam si legitimum impedimentum ostendatur, vel causa noua incidat, ob quam inquirere ac deliberare oporteat, ut dixi in Rubrica huius tituli.

Quæritur 1. An iudex delegatus teneatur rescriptum delegationis vnâ cum citatione mittere, ut citatum obliget ad comparandum. Resp. Affirmatiuè cum *Innoc. hic, Column. 1. Panorm. n. 5.* quia nisi delegatus fidem authenticam faciat delegationis,